

Перший запис у трудовій книжці Володимира Холоші про місце роботи — Чорнобильська атомна електростанція. Після закінчення Київського політехнічного інституту, маючи за результатами навчання право вибору, зробив його на користь міста енергетиків Прип'яті. Спочатку працював на виробничих ділянках, а потім, як говорили тоді, «його помітили» і обрали заступником секретаря парткому станції. На цій посаді він і зустрів Чорнобильську трагедію.

Після катастрофи Володимира ХОЛОШУ призначили спочатку заступником генерального директора НПО «Прип'ять», згодом заступником міністра МНС — начальником адміністрації зони відчуження, заступником міністра, виконувачем обов'язків міністра і міністром МНС. Нині він — голова Державної агенції України з управління зоною відчуження.

— На всіх цих посадах, — почав свою розповідь Володимир Іванович, — так чи інакше опікувався чорнобильською зоною, всім тим, що відбулося і відбувається на її території протягом ось уже понад чверть століття.

До розпаду СРСР нам створювали належні можливості для термінового виконання всіх робіт і передусім для зведення об'єкта «Укриття», яке було здано за рекордні терміни, аналогів яким не знав світ. Після 1991 року становище докорінно змінилося і нам довелося розраховувати на власні сили.

Згодом, коли світова громадськість усвідомила негативні наслідки чорнобильської трагедії для людства, провідні держави Європи і США вирішили об'єднати свої фінансові можливості для відродження Чорнобильської зони: зведення нового «Укриття» над четвертим блоком — так званого конфайменту у вигляді арки, яка насуватиметься на нищій «Саркофаг» і гаран-

туватиме його безпечну експлуатацію протягом століття, а також надійних сховищ для різних видів ядерних відходів.

Хотілося б акцентувати увагу на проблемах чорнобильської зони, яка стала територією постійної уваги і турботи.

Вона становить 2600 квадратних кілометрів найзабрудненішої радіонуклідами землі, яка ізолювана від зовнішнього світу і має особливий статус, визначений законом про територію, що постраждала від Чорнобильської катастрофи; встановлено зону відчуження, звідки було евакуйовано населення. У законі також «прописано» орган, який управлятиме зоною. Відповідно до цього було створено Державний департамент, який нині перетворено на Державну агенцію України з управління зоною відчуження.

Зона за ступенем використання розподіляється на чотири нерівні частини. Перша — промислова територія, де розташована ЧАЕС, об'єкт «Укриття», зведені одразу після аварії могильники, комплекс «Вектор», Чорнобиль, водоохоронні споруди, об'єкти лісового підприємства, залізниця, лінія електропередачі.

Друга частина — близько десятка невеликих заказників, створених ще до трагедії, які мали велику наукову цінність. Разом вони становлять приблизно 250 квадратних кілометрів

території з рідкісною фауною і флорою, де присутність людини максимально обмежена або недопустима. Вони і раніше були далеко від населених пунктів, і допуск туди мали тільки наукові працівники. Серед таких заказників, наприклад, Дубовий гай з унікальними породами цього дерева, або заболочені ділянки, де збереглися рідкісні породи птахів, звірів і рослин.

Спільно з НАН України, міністерствами — екології довкілля та надзвичайних ситуацій була розроблена і реалізується спеціальна програма моніторингу природного середовища з метою відродження зони, повернення її у безпечне господарське використання.

Третя частина — так звана буферна територія. Вона прилягає до кордонів зони, менш забруднена і передусім підлягає реабілітації. Тут кілька років поспіль насаджують ліс, який з часом можна буде використовувати як товарну деревину. До того ж лісові насадження, як відомо, добре стабілізують радіологічну ситуацію — утримують ґрунт, захищаючи його від вимивання водою, вивітрювання, і таким чином запобігають подальшому «розповзанню» радіонуклідів.

У системі природоохоронних заходів постійну увагу приділяли і нині приділяють якості водних ресурсів. Від перших днів після аварії на четвертому блоці паралельно з будівництвом «Саркофага» над ним цілодобово велися роботи зі спорудження захисної «стінки» в ґрунті, завдяки якій унеможливилось потрапляння радіонуклідів у підземні води.

Ці та інші заходи сприяли тому, що тепер воду з річки в Чорнобилі після кип'ятіння можна пити. Вода відповідає найсуворішим європейським нормативам і навіть із запасом.

Загалом водоохоронні споруди дають належний захист і надійно стоять на сторожі забруднення го-

ловної нашої річки — Дніпра, воду з якого споживає понад 30 мільйонів населення України.

Нарешті, четверта, остання територія — землі загального режиму, де немає промисловості, заказників, де не проводять роботи з першочергової реабілітації. Можливо, з часом, залежно від потреби, вони знайдуть застосування.

Довжина зони по периметру дорівнює близько 440 км, 150 із яких проходять кордоном із Білоруссю. На цих землях розташовано 94 колишні населені пункти, у 12 із яких, попри заборони, досі живуть понад триста осіб переважно похилого віку. Своєю часу Рахункова палата зробила нам «зауваження» з приводу використання коштів, виділених на подолання наслідків аварії на ЧАЕС, для підтримки так званих «самоселів». Формально аудитори мали рацію, але іншого виходу у нас не було. Значить, питання це потрібно вирішувати на державному рівні.

Загалом у зоні зайнято близько десяти тисяч осіб. Половина з них працює на станції. Обов'язки решти — утримання інфраструктури, вирішення проблем, пов'язаних із мінімізацією наслідків аварії, захоронення радіоактивних відходів і контроль за їхнім станом, проведення наукових досліджень, різні водо- і лісозахисні заходи.

Чи можливо перетворити зону відчуження на безпечну для довкілля і людей територію — покаже життя. Гадаю, що це, хоч як прикро, станеться не так швидко. Проте, як і раніше, прагнути до наближення цієї мети.

Користуючись нагодою, хочу привітати всіх чорнобильців із Днем вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС і побажати їм здоров'я, добробуту і довгих років життя. Їхній подвиг навично збережеться в пам'яті нинішніх і прийдешніх поколінь.

**Спілкувався
Олександр ПОБИГАЙ**